

A SZERELMES PÁSZTOR

(I-VIII.)*

I.

AMIKOR MÉG NEM VOLTÁL ENYÉM

Amikor még nem voltál enyém,
Úgy szerettem a természetet,
Ahogy egy jámbor szerzetes Krisztust...
Most úgy szeretem a természetet,
Ahogy egy jámbor szerzetes Szűz Máriát,
Áhítatosan, a magam módján, mint régen,
Mégis másképp, élhetőbben és közvetlenebbül.
Máshogy tekintek a folyókra, mikor veled megyek
A mezőkön át partjukig;
Melletted ülve másképp figyelem a felhőket –
Te nem vontál el a természettől...
Te másképp láttatod velem a természetet...
Közel hoztad hozzám a természetet.
Mert vagy nekem, jobban, de ugyanannak látom.
Mert szeretsz, éppúgy szeretem, de jobban.
Mert engem választasz vállalni és szeretni téged,
Mindent jobban megfigyelek.
Nem szánom, aki korábban voltam,
Mert most is az vagyok.
Csak azt bánom, hogy nem előbb szerettem beléd.

(1914. július 6.)

MAGASAN JÁR A TAVASZI HOLD AZ ÉGEN

Magasan jár a tavaszi hold az égen,
Rád gondolok, és teljesnek érzem magam.

Könnyű szellő fut felém a sötétlő mezőkről,
Rád gondolok, a neved suttogom; és feledem magam: boldog vagyok.

Holnap eljössz, és virágot szedni együtt megyünk a mezőre,
És én veled járom a mezőt, hogy lássalak virágot szedni.
Már látlak is, ahogy holnap virágot szedsz velem a mezőn,
Mert az, hogy holnap eljössz, és velem járod a mezőt virágot szedni,
Öröm és bizonyosság lesz nekem.

(1914. július 6.)

MOST, HOGY SZERELMES VAGYOK

Most, hogy szerelmes vagyok,
Érdekelnek az illatok.
Azelőtt sosem érdekelt, hogy a virágok illatoznak.
Most úgy szagolom őket, mintha újdonságot látnék.
Annyit tudtam az illatukról, hogy van nekik.
Némely dolgokat közvetve tudunk.
De most szippantással juttatok tudást a fejembe.
Ma élvezem az ízt, melyet illatuk hagy a torkomon.
Ma ébredéskor néha előbb szimatolok, mint kinyitom a szemem.

(1930. július 23.)

KESERÉDES MOST MINDEN ÉBREDÉSEM

Keserédes most minden ébredésem.
Régebben érzések nélkül ébredtem; föleszméltem.
Keserédes, mert elhagyom álmomat,
De abban lehetek a valóságban, amit álmodom.
Nem tudok mit kezdeni az érzéseimmel.
Nem tudok mit kezdeni önmagammal.
Bár mondana valamit kedvesem, hogy újra felébredjek!

Aki szeret, nem önmaga,
Nem azonos senkivel.

(1930. július 23.)

A SZERELEM KÖTELÉK

A szerelem kötelék.

Már nem tudom az utakat egyedül járni,
Mert már nem tudok egymagamban járni.
Kedvesem képzete arra indít, hogy gyorsabban lépjek
És kevesebbet lássak, ugyanakkor élvezzem, hogy jól látok mindent.
Még a hiánya is társként van velem.
Azt se tudom, hogy kívánjam, annyira tetszik.
Ha nincs velem, magam elé képelem, és erős vagyok, mint az ősfák.
De láttára megrezdülök, és nem tudom, mivé lesz, mit hiányában érzek.
Mindenestül áthat valami tűnékeny erő.
A mindenség napraforgóként fordul felém az Ő arcával a közepén.

(1930. július 10.)

ÁLMATLAN TELT EGÉSZ ÉJSZAKÁM

Álmatlan telt egész éjszakám, az ő alakja lebegett előttem,
És mindig másképpen, mint ahogy a valóságban láttam.
Ha elgondolom, hogy milyen, amikor hozzám beszél,
Mindegyik gondolatomban másféleképpen hasonlít önmagára.
Szeretni, az rá gondolni.
És majdnem elfelejtettem érezni, mert csak gondoltam rá.
Könnyen a gondolataimba csábulok.
Ha találkozni szeretnék vele,
Szinte inkább nem is találkoznék,
Hogy aztán ne kelljen elszakadnom tőle.
Nem tudom, és nem is akarom tudni, mit akarok.
Csak gondolni akarok rá.
Nem kérek semmit senkitől, tőle sem, csak hogy gondolhassak.

(1930. július 10.)

TALÁN, AKI ÉLESEN LÁT, KEVÉSBÉ ÉREZ

Talán, aki élesen lát, kevésbé érez,
És zavarja, hogy nem tudja, hogyan viselkedjen.
Mindenre kell lenni valami módszernek,
És mindennek megvan a módja, a szerelemnek is.
Aki képes fűszálanként látni a mezőt,
Nem kell elvakulnia, hogy érezzen.
Szerettem, és nem voltam szeretve, csak ezt láttam végül,
Mert nem úgy szeretnek, ahogy születted, hanem ahogy megtörténik.
Ő marad szép hajú és ajkú, mint eddig.
Én is maradok a mezőn egyedül, mint eddig.
Mintha lehajlott volna fejem,
Azt hiszem, hát magasra emelem,
És az aranyló nap elapasztja makacs sírhatnékomat.
Mily hatalmas a mező és idebenn a szerelem...!
Nézek és felejték, ahogy felszárad a víz, és a fák lecsupaszodnak.

Nem tudom, hogyan szóljak, mert érzek.
Úgy hallgatom a hangom, mintha másé volna.
És róla olyan hangon szólok, mintha ő beszélne.
A haja szőke, mint a napfényben sárgálló búza.
És mikor ajka szóra nyílik, amit mond, nem szavak csupán.
Mosolyog, és ragyognak fogai, mint folyóban a kövek.

(1929. november 18.)

A SZERELMES PÁSZTOR ELHAGYTA BOTJÁT

A szerelmes pásztor elhagyta botját,
És a nyáj szétszéledt a lejtőn.
Úgy elmélázott, hogy meg se fújta furulyáját, melyen játszani szokott.
Senki nem jött vagy ment arra. Sohasem találta meg a pásztorbotot.
Átkot szórva rá, mások terelték össze a juhait.
Amúgy se szerették őt.

Amikor elhagyta a lejtőt és a hamis valóságot, mindent meglátott;
A mindig ugyanúgy zöldellő tágas völgyeket,
A minden érzelemnél valóságosabb távoli bérceket,
Az egész létező világot, az ég, a levegő és a mezők jelenvalóságával.
(És amire régóta vágyott, újra könnyen tágult a tüdeje.)
És ha fájón is, újra a szabadság levegőjétől feszült a keble.

(1930. július 10.)

(Fordította: Szilágyi Mihály)

*A portugál FERNANDO PESSOA (1888–1935) a világlíra egyik legjelentősebb és legsokrétűbb költői életművét alkotta meg – több személyiségváltozatban. Heteronimjei közül három, Alberto Caeiro, Álvaro de Campos és Ricardo Reis annyira meghatározó és „valóságos”, hogy Pessoa az életútjukat és a horoszkópjukat is megrajzolta.

Az 1889-ben Lisszabonban született Caeiro – akit a többiek mesterüknek tekintettek – rövid élete nagyobb részét egy felső Tejo-vidéki birtokon töltötte, ott is halt meg 1915-ben tüdőbajban. A természet egyszerű gyermekének, pásztorfélének tartotta magát, akinek a táj, az évszakok változásainak szemlélésével telik ideje.

A *Szerelmes pásztor* című versciklusának eddigi magyar fordítása nem volt teljes. Hiányzott belőle a sorozat III. és VII. költeménye, valamint – az immár hozzáférhető kéziratok tanúsága szerint – az I. és a IV. befejező mondata.

A versek nem időbeli sorrendjével (Pessoa csak az első kettőt számozta meg) is a nemzetközileg egységes filológiai gyakorlatot követtem. A stíláriis egység érdekében az egész ciklust lefordítottam.

(Szilágyi Mihály)